

SVENS BIBELOVERSIGT - KLAGESANGENE

Bogens hvem, hvad, hvor:

Klagesangene er en digtsamling som i vores Bibel kommer efter Jeremias, men i den hebraiske bibel hører til i det tredje afsnit, "Ketuvim" – skrifterne, i den del der hedder "Megillot" – bogrullerne, sammen med Højsangen, Ruth, Prædikerens og Ester.

Som sangbog forbinder den tre af de store åndelige strømme i Israels gudsyndelse – profeti, sang og visdom.

Forfatter:

Forfatteren er anonym, men både jødisk og kristen tradition peger på præsten og profeten Jeremias som forfatter. Vi ved, at han var forfatter til klagesange (2 Krøn 35:25), han var også øjenvidne til Babylons ødelæggelse af Jerusalem i årene 587-586 f.kr., som bogen så malende beskriver (Jer.39:2).

Jeremias behandler også samme emner i hans profeti - tab af konge, tempel og land (1:3,10; 2:2,7; 4:20) og domsteologien er helt ens (1:5; 2:1; 4:11-13).

Derudover ligner stilen og udtryksformen i begge bøger hinanden (fx sl 3:48-51 med Jer 14:17, se også Jer 7:29; 8:21; 9:1,10,20; 20:7-13).

Endelig placerer Septuaginta (LXX), den græske oversættelse af GT, bogen som et tillæg til Jeremias Bog, og det har alle kristne versioner efterfulgt. (Mht. Jeremias som forfatter se noter til Jeremias' Bog).

Tidspunkt:

Mest sandsynligt er digtene skrevet i umiddelbar forlængelse af Jerusalems ødelæggelse, mens hovedparten af Judas borgere blev gjort klar til bortførelse. Bogen er et eksempel på en meget vanskelig, kunstnerisk digtform, og den har taget tid at skrive.

Sidste digt (kap. 5) virker også mere reflekterende, som om den er skrevet lidt efter de første fire. Jeremias kunne have skrevet samlingen over nogle måneder og givet den til sine trofæller på vej til eksil i Babylon i år 586 f.Kr. (Jer 40:1-2). (Se oversigten til Jeremias' Bog).

Motiv:

Jeremias ønskede, at Juda accepterede sin frygtelig skæbne som en berettiget dom fra Gud. Folket havde vedholdende brudt Pagtens klare betingelser (5 Mos 28:15-68) og måtte derfor i al retfærdighed også bære konsekvensen af deres skyld.

Deres skæbne var underlagt Guds plan og styring og var på ingen måde et tegn på, at de hedenske guder var stærkere end Jahve. Selvom Jeremias vidste, at dette var sandt, var det alligevel følelsesmæssigt svært at acceptere, at den ondskab de havde mødt fra babylonerne også var en del af Guds dom (2:20-21), og at Gud var blevet Israels fjende (2:4-5).

Midt i denne frygtelige smerte formåede Gud dog at række sit lysende håb (3:22-26; 4:22), og dette er selve bogens hjerte.

Bogens opbygning:

1	Juda og Jerusalems lidelse.
1:1-22	Profeten klager over Judas skæbne og bekender dets synd
2	vers 1 -22 mangler
3	Jeremias' personlige klagesang.
3:1-66	Jeremias personificerer Judas skæbne og finder Guds trøst
4	Dommens frygtelige konsekvenser
4:1-22	Rædslerne er en frygtelig advarsel, men der er også håb
5	Appel til Gud
5:1-22	En bøn til Gud om at se til dem og forny hans nåde

Bogens indhold:

Guds budskab vedrørende åndeligt frafald.

Digtsamlingen er klagesange, hvor digteren begræder Guds folks skæbne. Folket har været vedvarende troløs overfor Gud, og derfor har Gud udryddet deres falske gudsyndelse og udstødt dem fra sit land.

Klagesangene er skrevet, så folket kan udtrykke deres smerte og samtidig blive opdraget til ikke at ringeagte Guds tugt eller opgive deres tro på ham.

I stedet skulle de angre deres oprørske liv, omvende sig fra deres frafald og ydmygt bede Gud om tilgivelse og genoprettelse.

De første fire digte udtrykker den traumatiske intense smerte, der kommer umiddelbart efter en tragedie, mens det femte digt udtrykker den lange tunge lidelse, der følger i tragediens kølvand.

I. Jerusalem - "Hun".

Jerusalem - Guds By, frastødt og barnløs pga. af synd.

II. Gud - "Han".

Guds vredesdom var årsagen til Judas frygtelige skæbne. Folket kunne have undgået den, havde de adlydt og forliget sig med Gud.

III. Jeremias - "Jeg".

Hjertet af digtsamlingen. Profeten gør Judas skæbne til sin egen. Som synder er der ingen håb, når Guds dom falder, men håbet vækkes, når man grunder over, hvem Gud egentlig er. Hans karakter er trofast kærlighed, og han rækker altid hænderne ud til den, der vil forliges.

IV. Folket - "Deres".

En upersonlig og frygtelig betragtning af dagene med nød og elendighed i forhold til tidligere dage med overflod. En advarsel om hvad der vil ske, når man ikke vil følge Guds vej. Gud vil gribe drastisk ind over for synd, men er samtidig altid klar til at afslutte sin dom og begynde igen.

V. Folket - "Vores".

Jeremias identificerer sig med sit folk og formulerer deres bøn til Gud. Han giver udtryk for deres desperate situation som et tilfangetaget og udnyttet folk og om behovet for Guds barmhjertige nåde. Kun gennem Guds nåderige indgreb kan de blive genoprettet som folk og få pagtens land og deres guddommelige kald tilbage.

Bogens temaer:

Klagesangene er givet til troende for at hjælpe dem til at udtrykke smerten, når de rammes af ulykke og lidelse, specielt når de selv har været skyld i den. Den oplærer også til at græde med de, der lider (Rom 12:5).

Klages. taler til mennesker i trængsel, ligesom også Job og nogle af Salmerne gør det (fx Sl 22; 44; 88). Jobs Bog fortæller om en retfærdig troende, der led ufortjent, mens Klages. beretter om uretfærdige troende, der fortjente deres lidelse og kunne have undgået den. Men selv til disse sidste er Guds nåde ikke brugt op (3:22-23).

Digtene er skrevet for mennesker, der føler sig forsaget af Gud og selv ved, at de har været skyld i det. De stadfæster, at Gud ønsker, at man skal give udtryk for sin smerte (2:18-22) og endda sine frustrationer overfor ham (3:1-20), blot det også fører til anger og omvendelse fra ens oprør (5:15-22).

Digtene er fulde af følelser (1:1-7), men samtidig udtrykt på en meget kunstnerisk, disciplineret måde. Dette lærer os, at selvom vi kan have mange følelser involveret, betyder det ikke, at vi behøver at koble hjernen fra eller miste værdigheden, når vi udøser vores hjerte.

Det er også i orden at bede Gud om retfærdig gengældelse over for den uret og udnyttelse, der er overgået en, blot man selv indser sin egen skyld og behov for anger og bod og aldrig tager hævn i egen hånd (1:21-22; 3:37-66; 4:21-22; Rom 12:17-21).

Klages. Viser, hvordan troende udtrykker medfølelse overfor andre, der er i nød (2:11-13; Rom.12:15).

Den siger, at det altid er rigtigt at vise medfølelse for lidende, også selvom lidelse er selvforskyldt (1:20; 3:48-51). Derudover kalder den de troende til at gå i forbøn for de, der lider (kap.5).

Judas skæbne var desperat, men ikke uden håb, på trods af at de havde gjort Gud til deres fjende (2:1-10,17).

Der er håb, fordi Israels Gud er en kærlig Gud, der altid forbliver tro mod sin pagt og de løfter, han har givet (3:21-24).

Selvom hans retfærdige straffedomme kan være strenge, står de aldrig mål i forhold til hans barmhjertige godhed (3:25-33).

Ved at angre sin synd og bede om tilgivelse, kan man blive forligt med Gud (3:40-59).

Vanæren og konsekvenserne af ens synd kan stadig have en nedbrydende effekt på ens omgivelser (1 Kor 3:12-15), men det har ingen indflydelse på, at selv den groveste synder ved Jesu Kristi stedfortrædende offer kan finde fuldstændig forligelse og genoprettelse hos Gud (1 Joh 1:9-2:2).

Baggrundsinformation:

Bibelske klagesange er sørgedigte, der protesterer imod den skæbne, som sangeren er faldet i og er en bøn til Gud om udfrielse. I bibelske klagesange bliver der anvendt et specielt versemål (*qina*) med tre levende slag efterfulgt af to sørgeslag. I disse klagesange, skrevet af Jeremias, anvendes udover *qina*-rytmen også en alfabetisk digtform, hvor hver linie (kap. 3) eller vers (kap. 1,2,4) skrives med fortløbende bogstaver fra det hebraiske alfabet (ligesom Sl 119).

Begge digtemetoder kræver enorme kunstneriske evner og disciplin, men det formår at gøre indtryk både på læsernes øre såvel som deres øje og taler derfor både til sindet og til følelserne.

Ødelæggelsen af Jerusalem var ikke blot et tab af en yndet hovedstad med ry for uindtagelighed (4:12; 2 Sam 5:6-12; 2 Kong 18:13-19:37).

For jøderne var det ødelæggelsen af selveste Guds Stad - det sted i verden, som Gud havde udvalgt for at møde med sit folk (5 Mos 12:5-7).

Den by hvor han havde indsat sin salvede konge og opført sit tempel (1 Kong 8:1-21).

Byens ødelæggelse var derfor et endegyldigt tegn på, at Israels pagt med Gud var brudt. Han havde overgivet dem til deres fjender og til den forbandelse, de selv var skyld i (5 Mos 28), og de var nu sammenlignet med så afskyelig en by som Sodoma (4:6; 1 Mos 18:20; 19:24-25).

Dog var Israels skæbne ikke endegyldig forbi. Gud havde sagt, at tugten var tidsbestemt, og at hans kald til dem om at bringe velsignelse til verdens folkeslag ville blive genoptaget, efter de og pagtens land var blevet rensset fra afguder og moralsk forærv (5:21-22; 2 Kr 36:21; Jer 29:10-14).

Når der i Klages. og Salmerne bedes om hævn over fjender og plageånder (3:58-66; 4:21-22; Sl.7), kunne dette synes at gå imod Jesu lære om at vende den anden kind til (Matt 5:39,44; Luk 23:34). Uden at kunne bedømme holdningen bag disse lidende menneskers udbrud, behøver deres ord ikke at blive opfattet som hævngherrige forbandelser. Snarere er de en bøn til Gud om at sørge for retfærdighed for den, der har lidt uret i følge helt almindelig retspraksis (5 Mos 25:1-3), og netop specielt fordi den bedende har fravalgt selv at tage retten i egen hånd (5 Mos 32:35; Orsp 20:22; Rom 12:19).

Bogens sammenhæng med resten af Bibelen:

Der findes former for klagesange i de fleste af GT's litteraturformer – i de historiske bøger (2 Sam 1:19-27), i Salmernes Bog (Sl 7; 22; 44; 74; 80), i de fleste af profeterne (Es 14:4-27; Jer 15:5-20; Am 5:1-2;), såvel som her i Klagesangene.

Den historiske baggrund for Klagesangene beskrives i Jeremias' Bog og de historiske bøger (se 2 Kong kap. 23:28-24:7; 2 Krøn kap.35:20-36:8).

Bogens formål er praktisk frem for akademisk og udtrykker smertens følelser frem for velformulerede læresætninger om lidelse. Den udtrykker en lidelse, der finder sin dybe trøst og håb i Guds fortsatte omsorg. Jesus gør brug af klageudtryksformen, når han udtrykker sin smerte over Israels forhærdelse og vægelsind (Matt 23:36-38; Luk 13:34-35; 19:41-44), og både Jesus og Paulus har enkelte henvisninger til bogen (4:13; Luk 24:41-44; 3:45; 1 Kor 4:13).

Umiddelbart kan man ikke overføre Klagesangenes teologi til kristen lære. Juda var under Sinaipagtens specielle betingelser. Guds direkte straffedomme med de frygtelige konsekvenser for Juda kan ikke direkte overføres til kirkens tidsalder. Men kirken kan stadig få meget udbytte af at læse og studere bogen.

Den fortæller, at Gud holder sit ord, og selvom der kan gå mange århundreder fra hans første advarsel, vil han på et tidspunkt dømme mennesker og folkeslag i overensstemmelse med sin retfærdighed.

Klagesangene bekræfter tydeligt, at Moses' advarsler til Israel kom til at holde stik (5 Mos 28:15-68). Derudover understreger bogen, at selvom død, trængsel og lidelse har hærget verden siden syndefaldet, er de ikke i autonome magter, men underlagt Gud, som kan bruge dem til at tugte (fx Juda), udvikle (fx Job) og i Jesu tilfælde til at frelse verden.

Bogen understreger igen, at Guds retfærdige vrede er ikke hans grundlæggende holdning overfor mennesker, men derimod er det kærlighed. Det giver håb om, at et menneske, lige meget hvad det har gjort (1:14,18; 4:6), kan omvende sig i anger og finde nåde hos Gud (3:22-33, 40-45; 5:19-22).

Guds retfærdige natur forlanger, at han helt igennem afviser synden. Han vil gribe ind og i hellig vrede straffe al oprør og hovmod (Åb 20:11-15). Guds vrede er aldrig uberegnelig, affektstyret eller hævngherrig – den er altid ren og retfærdig, selvom

den også er streng (1:12-14; 2.1-9, 20-21; 3.1-18; 4:11).

Gud har intet ønske om at straffe mennesker. Han så hellere, at de omvendte sig og i tillid til ham adlød hans vilje (3:33; Ez 18:21-23,30-32; Hos 11:8-11; 2 Pet 3:9).

Jesus Kristus påtog sig at sone Guds hellige vrede som stedfortræder for syndige mennesker. Han er den ultimative årsag til, at Guds troskab aldrig har hørt op, og at hans barmhjertighed fortsætter med at være ny hver morgen (3:22-23).

Jesus i det Gamle Testamente:

Jesus viste altid sin medfølelse overfor syndere. Han fordømte ikke, men ønskede at de skulle omvende sig (1:12,16; 3:48; Mark 10:21-22; Luk 13:34-35; 19:41-44; Joh 8:1-11).

Fordi han selv er blevet fristet, prøvet, hånet og afvist (2:15-16; 3:1-14,52-54; Matt 27:39), kan han med sin Ånd trøste den lidende som ingen anden (Matt 11:28-30; Mark 1:40-42; Hebr 4:14-16).

Da alt var mørkt, og ondskaben syntes triumferende, formåede han at sætte sit håb til Gud, og formår derfor mere end nogen anden at hjælpe den troende til at gøre det samme (3:26-33,55-57; Luk 23:44-46; Hebr 5:7-10).

Jesus, Israels konge, bar sin lidelse og Guds dom - ikke for sin egen synd, men på vegne af andre (1:12-13; 3:48-66; 4:20; 1 Pet 2:22-25).

Han måtte gennemgå Guds vredes dag og straffes for alle former for gudsbespottelse og afgudsdyrkelse, der har været i verden (2:1-7; Matt 27:45-46; Joh 2:18-19; 12: 27-31).

Han måtte smage dommens bitre forbandelse på sit eget legeme, som om han selv var den groveste af syndere. På denne måde betalte han menneskehedens skyld og kunne frelse mennesker fra nogensinde at skulle komme under Guds forbandelse (3:15-19; Joh 19:28-30; Gal 3:13-14).

Men hvis mennesker afviser Jesu stedfortrædende offer, må de selv bære Guds straffedom over synd.

Bogens mest kendte afsnit:

3:1-66 Midt i det dybeste mørke findes Guds lys.